

DINIY EKSTREMIZM PROFILAKTIKASIDA ICHKI ISHLAR ORGANLARI VA TA'LIM MUASSASALARI HAMKORLIGI

Matopayeva Asaxon A'zamjon qizi

Annotatsiya. *Maqolada diniy ekstremizm profilaktikasida ichki ishlar organlari va ta'lim muassasalari hamkorligining asosiy yo'nalishlari tahlil qilinadi. Yoshlarni radikal g'oyalardan himoya qilish, huquqiy-ma'rifiy ishlar va erta ogohlantirish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *diniy ekstremizm, profilaktika, ichki ishlar organlari, ta'lim muassasalari, yoshlar, hamkorlik.*

Аннотация. *В статье анализируются основные направления взаимодействия органов внутренних дел и образовательных учреждений в профилактике религиозного экстремизма. Рассматриваются вопросы защиты молодёжи от радикальных идей, правового просвещения и совершенствования механизмов раннего предупреждения.*

Ключевые слова: *религиозный экстремизм, профилактика, органы внутренних дел, образовательные учреждения, молодёжь, сотрудничество.*

Abstract. *The article analyzes the main areas of cooperation between internal affairs bodies and educational institutions in preventing religious extremism. It examines the protection of young people from radical ideas, legal education, and the improvement of early-warning mechanisms.*

Keywords: *religious extremism, prevention, internal affairs bodies, educational institutions, youth, cooperation.*

Kirish.

Bugungi globallashuv, raqamli kommunikatsiyalar va axborot almashinuvi jadallashgan sharoitda diniy-ekstremistik g'oyalarning tarqalishi jamiyat xavfsizligi va barqarorligiga tahdid soluvchi murakkab muammolardan biri hisoblanadi. Internet va ijtimoiy tarmoqlardan keng foydalanilishi turli axborotlarni tezkor olish imkonini yaratishi bilan birga, radikal mazmundagi materiallarning yoshlar orasida tarqalish xavfini ham oshirmoqda. Ayniqsa, diniy va huquqiy bilimlari yetarli darajada shakllanmagan yoshlar yolg'on da'vatlar, aqidaparastlik qarashlari hamda buzg'unchi g'oyalar ta'siriga tushib qolishi mumkin. Shu sababli diniy ekstremizmning oqibatlariga qarshi kurashishdan ko'ra, uning kelib chiqishiga sabab bo'luvchi omillarni barvaqt aniqlash va bartaraf etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur jarayonda ichki ishlar organlari va ta'lim muassasalari alohida o'rin tutadi. Ichki ishlar organlari huquqbuzarliklarning oldini olish, ekstremistik faoliyat bilan bog'liq xavf va tahdidlarni aniqlash, profilaktik hisob va nazorat tadbirlarini amalga oshirish, shuningdek, aholining huquqiy madaniyatini oshirishga qaratilgan tushuntirish ishlarini olib boradi. Ta'lim muassasalari esa yoshlarning kundalik hayoti,

dunyoqarashi va ijtimoiy muhitiga bevosita ta'sir ko'rsatuvchi muhim institut sifatida ularda vatanparvarlik, bag'rikenglik, qonunga hurmat, mustaqil fikrlash va mafkuraviy immunitetni shakllantiradi. Shu jihatdan mazkur ikki subyekt faoliyatining o'zaro muvofiqlashtirilishi profilaktika choralarining manzilliligi va samaradorligini oshiradi.

Ichki ishlar organlari va ta'lim muassasalari hamkorligining asosiy yo'nalishlari yoshlar o'rtasida huquqiy-ma'rifiy tadbirlar o'tkazish, diniy-ekstremistik g'oyalarning mohiyati va zararli oqibatlarini tushuntirish, radikallashuv xavfi mavjud shaxslarni erta aniqlash hamda ular bilan individual ishlashdan iborat. Shuningdek, pedagoglar, psixologlar, profilaktika inspektorlari va ota-onalar o'rtasida muntazam axborot almashinuvini yo'lga qo'yish ham muhimdir. Davra suhbatlari, seminarlar, uchrashuvlar, ochiq muloqotlar va targ'ibot tadbirlari yoshlarning huquqiy hamda diniy savodxonligini oshirishga xizmat qiladi. Biroq bunday tadbirlar faqat ma'ruza shaklida emas, balki yoshlarning yoshi, ehtiyoji va qiziqishlarini hisobga olgan interfaol usullarda tashkil etilishi maqsadga muvofiq.

Ta'lim muassasalarida o'quvchi va talabalarning xulq-atvori, ijtimoiy faolligi hamda ruhiy holatidagi salbiy o'zgarishlarni barvaqt aniqlash imkoniyati mavjud. Pedagog va psixologlar tomonidan aniqlangan muammoli holatlar profilaktika inspektorlari, mahalla vakillari va ota-onalar bilan hamkorlikda o'rganilishi zarur. Bunda yosh shaxsni asossiz ravishda gumon qilish yoki tamg'alashga yo'l qo'ymaslik, uning sha'ni, qadr-qimmat, vijdon erkinligi va qonuniy manfaatlarini hurmat qilish muhim tamoyil hisoblanadi. Profilaktik ishlar diniy e'tiqodning o'ziga emas, balki zo'ravonlik, murosasizlik, noqonuniy da'vat va jamiyat xavfsizligiga tahdid soluvchi xatti-harakatlarning oldini olishga qaratilishi lozim.

Hamkorlikning samaradorligi ko'p jihatdan vazifalarning aniq taqsimlanishi, tezkor va ishonchli axborot almashinuvi, mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligi hamda amalga oshirilgan tadbirlar natijalarini muntazam baholab borishga bog'liq. Amaliyotda ayrim profilaktik tadbirlarning rasmiy tus olishi, idoralar o'rtasidagi axborot almashinuvi yetarli darajada yo'lga qo'yilmagani yoki individual yondashuvning sustligi kutilgan natijaga erishishga to'sqinlik qilishi mumkin. Shu bois pedagoglar va ichki ishlar organlari xodimlarining diniy ekstremizmning zamonaviy ko'rinishlari, internet orqali radikallashuv usullari hamda yoshlar psixologiyasi bo'yicha bilim va ko'nikmalarini muntazam oshirib borish zarur.

Asosiy qism

Diniy ekstremizm profilaktikasini ilmiy jihatdan tahlil qilishda, avvalo, diniy e'tiqod bilan ekstremistik faoliyatni o'zaro farqlash zarur. Shaxsning muayyan dinga e'tiqod qilishi, diniy qadriyatlarga amal qilishi yoki diniy bilim olishga qiziqishi o'z-o'zidan ekstremizm belgisi hisoblanmaydi. Ekstremistik faoliyat diniy tushunchalardan niqob sifatida foydalanib, zo'ravonlikni oqlash, murosasizlikni targ'ib qilish, konstitutsiyaviy tuzum va jamoat xavfsizligiga tahdid solish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini inkor etish kabi noqonuniy maqsadlar bilan tavsiflanadi. Shu sababli profilaktik faoliyat diniy qarashlarni cheklashga emas, balki qonunga xilof

xatti-harakatlar va radikallashuvga olib keluvchi omillarning oldini olishga qaratilishi kerak.

Profilaktik faoliyatni mazmuniga ko'ra uch darajaga ajratish mumkin. Birinchi daraja — umumiy profilaktika bo'lib, barcha o'quvchi va talabalarni qamrab oladigan huquqiy tarbiya, bag'rikenglik, media savodxonlik, tanqidiy fikrlash hamda fuqarolik mas'uliyatini rivojlantirishga qaratiladi. Ikkinchi daraja — maxsus profilaktika bo'lib, radikallashuv xavfini kuchaytiruvchi ijtimoiy, psixologik yoki oilaviy muammolar mavjud guruhlar bilan manzilli ishlashni nazarda tutadi. Uchinchi daraja — yakka tartibdagi profilaktika bo'lib, qonunchilikda belgilangan asoslar mavjud bo'lgan shaxsga nisbatan individual tarbiyaviy, psixologik, ijtimoiy va huquqiy choralarni qo'llashni anglatadi.

Mazkur darajalar bir-birini to'ldiradi. Faqat ommaviy targ'ibot tadbirlariga tayanish xavf guruhidagi yoshlarning muammolarini hal etmaydi. Aksincha, barcha e'tiborni individual nazoratga qaratish ta'lim muassasasidagi sog'lom ma'naviy muhit va umumiy mafkuraviy immunitetni shakllantirish imkoniyatlarini kamaytiradi. Shuning uchun umumiy, maxsus va yakka tartibdagi profilaktika o'zaro bog'liq tizim sifatida tashkil etilishi maqsadga muvofiq.

Ta'lim muassasalarining profilaktik imkoniyatlari. Ta'lim muassasasi yosh shaxsning dunyoqarashi, qadriyatlari va ijtimoiy xulq-atvori shakllanadigan asosiy makonlardan biridir. Shu sababli uning diniy ekstremizm profilaktikasidagi vazifasi huquqbuzarlik sodir etgan shaxsni aniqlash bilangina cheklanmaydi. Ta'lim muassasasining asosiy profilaktik vazifasi yoshlarda tanqidiy fikrlash, huquqiy ong, axborot bilan ishlash madaniyati, turli qarashlarga hurmat va zo'rvon mafkuralarga qarshi barqaror immunitetni shakllantirishdan iborat.

“Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida”gi Qonunning 17-moddasiga muvofiq, ta'limni davlat tomonidan boshqarish organlari va ta'lim muassasalari profilaktikaga doir davlat dasturlarini amalga oshirishda ishtirok etadi, ta'lim oluvchilar hamda ularning ota-onalari o'rtasida profilaktik dasturlarni ishlab chiqadi va huquqbuzarliklarning sabab hamda shart-sharoitlarini aniqlab, bartaraf etish choralarni ko'radi. Ushbu norma ta'lim muassasasini profilaktika jarayonining passiv ishtirokchisi emas, balki mustaqil vazifa va imkoniyatlarga ega subyekt sifatida belgilaydi.

Ta'lim muassasasida diniy ekstremizm profilaktikasi o'quv jarayoniga tizimli ravishda integratsiya qilinishi kerak. Tarix, huquq, tarbiya, informatika va boshqa fanlarning imkoniyatlaridan foydalanib, o'quvchilarga dinlararo bag'rikenglik, inson huquqlari, dunyoviy davlat tamoyillari, noqonuniy da'vatlarning oqibatlari hamda raqamli axborotni tekshirish usullarini tushuntirish mumkin. Bunda ma'lumotlar yoshlarning psixologik va intellektual xususiyatlariga mos, ilmiy asoslangan hamda xolis bo'lishi lozim.

Pedagoglar o'quvchi va talabalar bilan kundalik muloqotda bo'lgani sababli ularning xulq-atvori, ruhiy holati va ijtimoiy faolligidagi o'zgarishlarni erta sezishi

mumkin. Biroq pedagogning vazifasi tashxis qo'yish yoki huquqiy ayblov bildirish emas. U muammoni aniqlab, ta'lim muassasasi psixologi, rahbariyat, ota-ona va zarur hollarda vakolatli organlar ishtirokida professional ko'rib chiqilishini ta'minlashi kerak. Pedagoglar uchun radikallashuv xavfini bildiruvchi omillar, o'smirlar psixologiyasi, nizoli vaziyatlarda muloqot qilish va axborot xavfsizligi bo'yicha maxsus malaka oshirish kurslarini tashkil etish ushbu faoliyat samaradorligini oshiradi.

Psixologik xizmatning roli ham alohida ahamiyatga ega. Ayrim yoshlarning radikal guruhlar ta'siriga tushib qolishi ularning e'tirof, tegishlilik, himoya yoki hayotiy maqsadga bo'lgan ehtiyojidan foydalanish natijasida yuz beradi. Psixolog yoshning hissiy holati, ijtimoiy aloqalari va muammolarini o'rganib, unga individual yordam ko'rsatishi mumkin. Zarur hollarda oilaviy konsultatsiya, tengdoshlar bilan munosabatlarni tiklash, kasbiy yo'naltirish va ijtimoiy faollikka jalb etish choralari amalga oshiriladi.

O'quvchi va talabalarni sport, san'at, ilmiy to'garaklar, ko'ngillilar harakati va jamoatchilik loyihalariga jalb qilish ham bilvosita, ammo kuchli profilaktik ahamiyatga ega. Mazmunli bandlik yoshning ijtimoiy aloqalarini mustahkamlaydi, o'z qobiliyatlarini namoyon etishiga sharoit yaratadi va destruktiv guruhlariga qo'shilish ehtimolini kamaytiradi. Demak, diniy ekstremizm profilaktikasi faqat huquqiy targ'ibot emas, balki yoshning sog'lom ijtimoiylashuvini ta'minlovchi keng ko'lamli pedagogik jarayondir.

Ichki ishlar organlari va ta'lim muassasalari hamkorligining asosiy mexanizmlari. Hamkorlik samarali bo'lishi uchun u tasodifiy uchrashuvlar yoki alohida tadbirlar yig'indisi emas, balki aniq maqsad, vazifa, muddat va mas'ul ijrochilarga ega bo'lgan tizim sifatida tashkil etilishi zarur. Ushbu tizimni quyidagi yo'nalishlarda rivojlantirish maqsadga muvofiq.

Birinchi yo'nalish — hamkorlikdagi rejalashtirish. Har bir ta'lim muassasasida hududning xususiyatlari, yoshlarning ehtiyojlari va mavjud xavf omillarini hisobga olgan qo'shma profilaktika rejasi ishlab chiqilishi kerak. Rejada tadbirlarning mavzusi va sonidan tashqari, kutilayotgan natijalar, samaradorlik mezonlari va monitoring tartibi ham belgilanishi lozim. Ichki ishlar organlari hududdagi kriminogen va profilaktik vaziyat haqidagi umumlashtirilgan ma'lumotlarni taqdim etsa, ta'lim muassasasi o'quvchi-talabalar muhitidagi pedagogik va psixologik holat bo'yicha tahliliy axborot beradi.

Ikkinchi yo'nalish — erta ogohlantirish mexanizmini yaratish. Erta ogohlantirish muayyan yoshni darhol "xavfli shaxs" deb baholashni anglatmaydi. Uning vazifasi radikallashuv xavfini kuchaytirishi mumkin bo'lgan muammolarni imkon qadar barvaqt aniqlab, huquqbuzarlik sodir etilishidan oldin zarur yordam ko'rsatishdir. Buning uchun pedagog, psixolog, profilaktika inspektori va ota-onaning harakat algoritmi ishlab chiqilishi kerak. Masalan, dastlab pedagogik kuzatuv va suhbat, keyin psixologik baholash, zarur bo'lsa oilaviy vaziyatni o'rganish, qonunbuzilish alomatlari

aniqlangandagina vakolatli organlarga belgilangan tartibda axborot berish maqsadga muvofiq.

Uchinchi yo'nalish — qo'shma ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar. Uchrashuvlarga ichki ishlar organlari xodimlari bilan birga huquqshunoslar, psixologlar, dinshunoslar, media mutaxassislari va jamoatchilik vakillarini jalb qilish mumkin. Bir tomonlama ma'ruzalardan ko'ra, ochiq muloqot, bahs-munozara, keys tahlili, anonim savol-javob va amaliy mashg'ulotlar yoshlarning mavzuga qiziqishini oshiradi. Tadbirlar qo'rqitishga emas, ishonchli bilim berish va mas'uliyatli xulq-atvorni shakllantirishga yo'naltirilishi lozim.

To'rtinchi yo'nalish — internet va ijtimoiy tarmoqlardagi xavflarning oldini olish. Zamonaviy ekstremistik targ'ibot ko'pincha hissiy videolar, kontekstdan uzib olingan diniy fikrlar, yolg'on xabarlar va yopiq virtual guruhlar orqali amalga oshiriladi. Shu sababli yoshlarga axborot manbasini tekshirish, manipulyatsiyani aniqlash, noqonuniy materiallarni tarqatmaslik, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish hamda shubhali da'vatlarga duch kelganda murojaat qilish tartibini o'rgatish zarur. Ichki ishlar organlari xavfning huquqiy jihatlarini, pedagoglar esa media savodxonlik va tanqidiy fikrlash usullarini tushuntirishi mumkin.

Beshinchi yo'nalish — yakka tartibda ishlash. Muammoli vaziyat aniqlanganda, yoshning individual profilaktika dasturi ishlab chiqilishi maqsadga muvofiq. Dasturda muammoning sabablari, yordam turlari, mas'ul shaxslar va kutilayotgan natijalar belgilanishi kerak. Bir holatda psixologik yordam ustuvor bo'lsa, boshqa holatda oilaviy munosabatlarni yaxshilash, ta'limga qaytarish, ishga joylashtirish, kasbga yo'naltirish yoki mazmunli bandlikni ta'minlash talab qilinishi mumkin. Qonunchilikda nazarda tutilmagan majburlov choralarini qo'llashga yoki shaxsni faqat taxmin asosida profilaktik hisobga olishga yo'l qo'yilmasligi kerak.

Oltinchi yo'nalish — ota-onalar bilan ishlash. Ota-onalar farzandining internetdagi faoliyati, muloqot doirasi va ruhiy holatidagi o'zgarishlarni birinchi bo'lib sezishi mumkin. Biroq ularda bunday vaziyatga to'g'ri munosabat bildirish ko'nikmasi har doim ham mavjud emas. Shu bois ta'lim muassasasi va ichki ishlar organlari ota-onalar uchun farzand bilan ishonchli muloqot o'rnatish, internet xavfsizligi, radikallashuvning ehtimoliy omillari va vakolatli tashkilotlarga murojaat qilish tartibi bo'yicha treninglar tashkil etishi lozim.

Yettinchi yo'nalish — mutaxassislarning malakasini oshirish. Profilaktika inspektorlari pedagogik muloqot va yoshlar psixologiyasi bo'yicha, pedagog va psixologlar esa diniy ekstremizmning huquqiy belgilari hamda zamonaviy targ'ibot usullari bo'yicha qo'shimcha bilimga ega bo'lishi kerak. O'zaro treninglar har bir tomonning vazifasi va imkoniyatlarini yaxshiroq tushunishga, vakolatlarning takrorlanishi yoki bir-biriga asossiz yuklanishining oldini olishga xizmat qiladi.

Hamkorlikdagi mavjud muammolar. Amaliy hamkorlikda uchraydigan asosiy muammolardan biri profilaktik tadbirlarning rasmiy tus olishidir. O'tkazilgan uchrashuvlar soni ko'paygani bilan ularning yoshlar dunyoqarashiga ta'siri doimo ham

o'rganilmaydi. Tadbir samaradorligini faqat ishtirokchilar soni yoki tuzilgan bayonnomalar orqali baholash ilmiy jihatdan yetarli emas. Yoshlarning bilim darajasi, xavfli axborotni tanib olish ko'nikmasi, huquqni muhofaza qiluvchi organlarga ishonchi va muammoli vaziyatlarda yordam so'rashga tayyorligi ham baholanishi kerak.

Ikkinchi muammo — axborot almashinuvi tartibining aniq belgilanmaganligi yoki ma'lumotlarning kechikib yetkazilishidir. Ayrim holatlarda ta'lim muassasasi ichki ishlar organlariga asossiz yoki tekshirilmagan ma'lumot berishi, boshqa holatlarda esa muhim xavf belgilariga yetarli e'tibor qaratmasligi mumkin. Mazkur muammoni hal etish uchun qanday ma'lumot, qaysi asosda, kimga va qanday muddatda taqdim etilishini belgilovchi ichki algoritmlar zarur.

Uchinchi muammo — diniy e'tiqod bilan ekstremistik xulq-atvorni aralashtirib yuborish xavfidir. Noto'g'ri yondashuv yoshda adolatsizlik hissini paydo qilishi, uning ta'lim muassasasi va davlat organlariga bo'lgan ishonchini pasaytirishi mumkin. Profilaktik faoliyatda tashqi ko'rinish yoki subyektiv taxminlarga emas, qonuniy, xolis va tekshirilgan mezonlarga tayanish lozim.

To'rtinchi muammo — raqamli muhitdagi o'zgarishlarga profilaktika usullarining yetarlicha tez moslashmasligidir. An'anaviy targ'ibot tadbirlari yopiq messenjer guruhlar, qisqa videolar va shaxsiylashtirilgan virtual targ'ibotning ta'sirini to'liq bartaraf eta olmaydi. Shu bois profilaktik kontent ham zamonaviy, tushunarli va yoshlar foydalanadigan axborot shakllariga mos bo'lishi kerak.

Hamkorlikni takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar. Ichki ishlar organlari va ta'lim muassasalari hamkorligini takomillashtirish uchun “aniqlash — baholash — yordam ko'rsatish — monitoring” bosqichlaridan iborat yagona profilaktika modelini joriy etish maqsadga muvofiq. Birinchi bosqichda muammoning ehtimoliy belgilari pedagogik kuzatuv va murojaatlar asosida aniqlanadi. Ikkinchi bosqichda holat pedagog, psixolog va boshqa vakolatli mutaxassislar tomonidan kompleks baholanadi. Uchinchi bosqichda yoshga mos huquqiy, psixologik, pedagogik yoki ijtimoiy yordam ko'rsatiladi. To'rtinchi bosqichda amalga oshirilgan choralar natijasi kuzatilib, zarur hollarda individual dasturga o'zgartirish kiritiladi.

Har bir ta'lim muassasasida ichki ishlar organlari bilan hamkorlik uchun mas'ul muvofiqlashtiruvchi guruh tashkil etilishi mumkin. Guruh tarkibiga ta'lim muassasasi rahbariyati vakili, psixolog, sinf yoki guruh rahbari, yoshlar bilan ishlash bo'yicha mas'ul va profilaktika inspektori kiritiladi. Guruhning faoliyati shaxsga doir ma'lumotlarni himoya qilish va qonuniylik tamoyillariga qat'iy rioya etgan holda amalga oshirilishi kerak.

Profilaktik tadbirlar samaradorligini baholash mezonlarini ham qayta ko'rib chiqish zarur. Miqdoriy ko'rsatkichlar bilan birga yoshlarning huquqiy bilimlari oshgani, destruktiv axborotni tanish ko'nikmasi shakllangani, individual yordam olgan shaxslarning ta'lim va ijtimoiy hayotga qayta moslashgani, takroriy xavf holatlari

kamaygani kabi sifat ko'rsatkichlaridan foydalanish lozim. Bu profilaktika faoliyatini natijaga yo'naltirish imkonini beradi.

Shuningdek, yoshlarning o'zini profilaktika jarayoniga jalb etish muhim. Tengdoshdan tengdoshga ta'lim, yoshlar volontyorligi, media savodxonlik klublari va bag'rikenglik loyihalari rasmiy ma'ruzalarga qaraganda samaraliroq ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bunda yoshlar profilaktikaning obyekti sifatida emas, balki xavfsiz ta'lim muhitini yaratishning faol subyekti sifatida ishtirok etadi.

Umuman, diniy ekstremizm profilaktikasida ichki ishlar organlari va ta'lim muassasalari hamkorligi huquqiy nazorat bilan pedagogik ta'sirning oddiy birlashuvi emas. U yosh shaxsning huquq va erkinliklarini hurmat qilgan holda, uni radikal g'oyalardan himoya qilish, muammolariga o'z vaqtida yordam ko'rsatish va jamiyatga sog'lom integratsiyasini ta'minlashga qaratilgan kompleks tizimdir. Mazkur tizimning samaradorligi hamkorlikning uzluksizligi, axborot almashinuvining qonuniyligi, mutaxassislarning malakasi, individual yondashuv hamda natijalarni ilmiy mezonlar asosida baholashga bog'liq.

Xulosa

Diniy ekstremizm profilaktikasida ichki ishlar organlari va ta'lim muassasalarining tizimli hamkorligi yoshlarni radikal g'oyalardan himoya qilishning muhim shartidir. Hamkorlik huquqiy targ'ibot, erta ogohlantirish, individual yondashuv va yoshlarning mafkuraviy immunitetini mustahkamlash asosida tashkil etilishi lozim.

Tavsiyalar

1. Har bir ta'lim muassasasida ichki ishlar organlari bilan hamkorlikdagi aniq profilaktika rejasi va erta ogohlantirish algoritmini ishlab chiqish.
2. Pedagog, psixolog va profilaktika inspektorlari uchun diniy ekstremizm, yoshlar psixologiyasi hamda media savodxonlik bo'yicha qo'shma treninglar o'tkazish.
3. Profilaktik tadbirlarni interfaol shaklda tashkil etib, yoshlar va ota-onalarni huquqiy-ma'rifiy loyihalarga faol jalb qilish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Do'stmurodov J., Oltiboyev M., Azizova N. Diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning ma'naviy-ma'rifiy asoslari. Ma'ruzalar matni. – Toshkent, 2007.
2. Xoliyarov T.Ch. Ekstremizm va terrorizmga qarshi kurashning ma'naviy-ma'rifiy asoslari. O'quv-uslubiy majmua. – Toshkent, 2024.
3. Qurbonov U. O'zbekistonning diniy ekstremizm va xalqaro terrorizmga qarshi kurashi. Metodik ko'rsatma. – Toshkent, 2005.
4. Dadamuhamedov A. Yoshlarda virtual diniy ekstremizm va terrorizmga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantirish masalalari. Ilmiy maqola. – 2023.
5. Xayitmatov Z.M. O'zbekiston Respublikasida ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash jarayoni. Avtoreferat. – Toshkent, 2024.

6. Amirov Z.A. Huquqbuzarliklar profilaktikasida huquqiy tarbiyani takomillashtirish. Avtoreferat. – Toshkent, 2023.

7. Ikromova S.A. O'smirlarda destruktiv axborotlarga nisbatan mafkuraviy immunitet shakllanishining ijtimoiy-psixologik omillari. Avtoreferat. – Toshkent, 2024.

8. Ulug'ov A.H. Yoshlar ma'naviy-axloqiy dunyoqarashini yuksaltirishda bag'rikenglik madaniyatining o'ziga xos xususiyatlari. Avtoreferat. – Toshkent, 2023.

9. Aslanov B.T. Huquqbuzarliklar sodir etishga moyil shaxslar bilan ishlash faoliyatini takomillashtirish. Avtoreferat. – Toshkent, 2025.

10. Abdullayev A.A. O'zbekiston yoshlari faoliyatida diniy va dunyoviy madaniyat uyg'unligini ta'minlashning ijtimoiy-falsafiy xususiyatlari. Avtoreferat. – Toshkent, 2025.